DOMSTOLENS DOM
17. juli 1997 *

I sag C-130/95,

angående en anmodning, som Hessisches Finanzgericht, Kassel (Tyskland), i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Bernd Giloy

mod

Hauptzollamt Frankfurt am Main-Ost,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 244 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray og L. Sevón samt dommerne C.N. Kakouris, P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, D.A.O. Edward (refererende dommer) J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann og H. Ragnemalm,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Claudia Schmidt, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Kommissionen har afgivet mundtligt indlæg i retsmødet den 4. juni 1996,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 17. september 1996,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 31. marts 1995, indgået til Domstolen den 21. april 1995, har Hessisches Finanzgericht, Kassel, i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 244 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1, herefter »toldkodeksen«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Bernd Giloy og Hauptzollamt Frankfurt am Main-Ost angående en afgørelse om opkrævning af et beløb på 293 870,76 DM til dækning af skyldig moms af importerede varer (herefter »den anfægtede afgørelse«).

3 Det er i toldkodeksens artikel 244, stk. 2, bestemt, at såfremt der indgives klage over en afgørelse, der er truffet af toldmyndighederne om anvendelse af toldforskrifterne, kan de udsætte gennemførelsen af afgørelsen helt eller delvis, »hvis de har begrundet formodning om, at den anfægtede afgørelse ikke er i overensstemmelse med toldforskrifterne, eller hvis der må frygtes uoprettelig skade for den pågældende«.

4 Artikel 244, stk. 3, bestemmer:

»Hvis den anfægtede afgørelse bevirker, at der skal betales import- eller eksportafgifter, er udsættelse af gennemførelsen af afgørelsen betinget af, at der foreligger eller stilles en sikkerhed. Det kan dog undlades at kræve sikkerhedsstillelse i tilfælde, hvor et sådant krav på grund af debitors situation ville kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter.«

5 Det bemærkes, at bestemmelsens sidste punktum i den tyske version — der havde følgende ordlyd: »Diese Sicherheitsleistung darf jedoch nicht gefordert werden, wenn ...« — er blevet ændret for at tilpasse den til de andre sproglige versioner. Den ændrede version har følgende ordlyd: »Diese Sicherheitsleistung braucht jedoch nicht gefordert zu werden, wenn ...«. Der er ligeledes foretaget en ændring af den italienske version (EFT 1996 L 97, s. 38 for så vidt angår den tyske og den italienske version).

6 I toldkodeksens artikel 192, stk. 1, er det bestemt, at såfremt det i toldforskrifterne er fastsat, at sikkerhedsstillelse er obligatorisk, fastsætter toldmyndighederne størrelsen af sikkerhedsstillelsen til et beløb, der svarer til det nøjagtige beløb af den pågældende toldskyld, eller, hvis dette ikke kan beregnes nøjagtigt, til det højeste beløb for den toldskyld, der er opstået eller vil kunne opstå.

7 Artikel 192, stk. 2, bestemmer, at hvis sikkerhedsstillelse i henhold til toldforskrifterne er fakultativ, og toldmyndighederne kræver sikkerhed, fastsætter de sikkerhedsstillelsen til et beløb, der ikke overstiger det i stk. 1 fastsatte niveau.

8 I toldkodeksens artikel 9, stk. 1, hedder det: »En afgørelse, som er gunstig for den pågældende, tilbagekaldes eller ændres i andre tilfælde end de i artikel 8 omhandlede, hvis en eller flere af betingelserne for, at den blev truffet, ikke var eller ikke længere er opfyldt.«

9 Inden toldkodeksen trådte i kraft, fremgik betingelserne for udsættelse af gennemførelsen af afgørelser om opkrævning, truffet af afgiftsmyndighederne, herunder afgørelser om told, af § 69, stk. 2 og 3, i Finanzgerichtsordnung (den tyske lov om skatteretters virksomhed, herefter »FGO«). Det følger af tysk retspraksis og teori, at ovennævnte bestemmelser, der stadig er i kraft, altid skal anvendes i overensstemmelse med toldkodeksens artikel 244.

10 Det fremgår af § 21, stk. 2, i Umsatzsteuergesetz (den tyske momslov), at bestemmelserne om told finder tilsvarende anvendelse på importmoms. Heraf følger, at FGO's § 69, stk. 2 og 3, finder anvendelse på ansøgninger om udsættelse af gennemførelsen af afgørelser om opkrævning af importmoms.

11 Det sagsøgte Hauptzollamt traf den 28. marts 1990 den anfægtede afgørelse, som er rettet til Bernd Giloy. Han påklagede den til Hauptzollamt, der den 17. september 1991 afviste klagen. Bernd Giloy anlagde herefter, den 23. oktober 1991, sag ved Hessisches Finanzgericht med påstand om annullation af den anfægtede afgørelse.

12 Ved afgørelse af 16. august 1994 fuldbyrdede Hauptzollamt Fulda — der er den centrale kompetente myndighed i Hessen i sager om fuldbyrdelse — den anfægtede afgørelse, idet der blev foretaget udlæg og indeholdelse i sagsøgerens løn. Det skyldige beløb, med tillæg af morarenter, androg på daværende tidspunkt 451 092,76 DM. Som følge af den betydelige gæld blev Bernd Giloy afskediget fra sit arbejde den 16. september 1994 og har siden da levet af socialhjælp.

13 Sagsøgeren i hovedsagen nedlagde for Hessisches Finanzgericht påstand om, at gennemførelsen af den anfægtede afgørelse udsættes i medfør af momslovens § 21, stk. 2, sammenholdt med FGO's § 69, stk. 3. Han gjorde gældende, at der er begrundet formodning for, at afgørelsen ikke er lovlig. Han anførte endvidere, at hans påstand bør tages til følge, fordi udlægget og indeholdelsen i hans løn medførte, at han mistede sit arbejde og således har lidt uoprettelig skade. Hans tidligere arbejdsgiver har forsikret ham om, at han ville kunne genansættes, såfremt der ikke længere er fare for, at den anfægtede afgørelse vil blive gennemført. Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at hans personlige økonomiske forhold må føre til, at der ifølge toldkodeksens artikel 244, stk. 3, ikke kan stilles krav om sikkerhed, såfremt han indrømmes udsættelse.

14 Det sagsøgte Hauptzollamt finder derimod, at der ikke er begrundet formodning for, at den anfægtede afgørelse ikke er lovlig, samt at sagsøgeren i øvrigt ikke vil lide uoprettelig skade som følge af en gennemførelse af den anfægtede afgørelse.

15 Da den nationale ret fandt, at den under disse omstændigheder skulle anvende toldkodeksens artikel 244, besluttede den at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal de to betingelser, der er anført i artikel 244, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1), dvs.

— begrundet formodning om, at den anfægtede afgørelse ikke er i overensstemmelse med toldforskrifterne,

eller

— hvis der må frygtes uoprettelig skade for den pågældende,

antages at gælde fuldstændig uafhængigt af hinanden, således at der tillige kan meddeles udsættelse af gennemførelsen, såfremt der *ikke* hersker tvivl om, at den afgiftsafgørelse, der har givet anledning til en begæring om udsættelse, er i overensstemmelse med forskrifterne, men såfremt der er grund til at frygte uoprettelig skade for den pågældende?

Såfremt spørgsmål 1) besvares bekræftende:

2) Udelukker den i andet led anførte betingelse nødvendigvis, at der kan stilles krav om sikkerhedsstillelse, eller kræves yderligere betingelser opfyldt, og i givet fald da hvilke?

3) Må risikoen for at blive afskediget — eventuelt også en allerede indtruffet afskedigelse som følge af, at afgiftskravet er forfaldent — anses for 'alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter' — også såfremt den pågældende i henhold til national lov er sikret et eksistensminimum, f.eks. gennem socialhjælp?

4) Forudsætter en udsættelse af gennemførelsen altid, at der kræves sikkerhedsstillelse for hele afgiftsbeløbet, eller er det muligt at begrænse kravet om sikkerhedsstillelse til en del af beløbet efter en samlet vurdering af rekvirentens økonomiske forhold?«

Domstolens kompetence

16 Da tvisten i hovedsagen vedrører opkrævning af moms og ikke told, har Kommissionen gjort gældende, at de omtvistede bestemmelser i toldkodeksen kun finder anvendelse i denne sag i medfør af tysk national ret. Toldkodeksen er efter sin egen ordlyd ikke anvendelig på importmoms (jf. toldkodeksens artikel 4, nr. 10). Kommissionen har derfor rejst spørgsmål om, hvorvidt Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse om de spørgsmål, den har fået forelagt.

17 Desuagtet finder Kommissionen, at Domstolen er kompetent til at træffe afgørelse i sagen. Den har i denne forbindelse henvist til dom af 18. oktober 1990 (forenede sager C-297/88 og C-197/89, Dzodzi, Sml. I, s. 3763, præmis 37) og til, at de omtvistede bestemmelser i toldkodeksen finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, selv om det alene er med hjemmel i national ret.

18 Som svar på en række spørgsmål fra Domstolen har sagsøgeren og sagsøgte i hovedsagen samt den tyske regering tilsluttet sig Kommissionens synspunkt. Kommissionen har understreget, at de tyske toldmyndigheder er ansvarlige for opkrævningen af såvel told som af importmoms. De to krav fastsættes sædvanligvis samtidig i en samlet opkrævning. Procedurerne på dette område er derfor de samme og de relevante bestemmelser må derfor antages at skulle fortolkes ensartet. De omfatter også de procedurer, der fremgår af toldkodeksens artikel 244, for så vidt som den nationale lovgivning om opkrævning af told skal være i overensstemmelse hermed.

19 Domstolen har i medfør af traktatens artikel 177 kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af traktaten og om fortolkningen af retsakter udstedt af Fællesskabets institutioner.

20 Det fremgår således af fast retspraksis, at den i traktatens artikel 177 foreskrevne procedure er et instrument i samarbejdet mellem Domstolen og de nationale retter. Heraf følger, at det alene tilkommer de nationale retter, som behandler tvisten, og som har ansvaret for den retslige afgørelse, der skal træffes, at vurdere — under hensyn til hver enkelt sags særegenheder — både nødvendigheden af en præjudiciel afgørelse for at kunne afsige dom og relevansen af de spørgsmål, som de forelægger Domstolen (jf. bl.a. Dzodzi-dommen, præmis 33 og 34, og dom af 8.11.1990, sag C-231/89, Gmurzynska-Bscher, Sml. I, s. 4003, præmis 18 og 19).

21 Når de af de nationale retter forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af en bestemmelse i fællesskabsretten, er Domstolen derfor i princippet forpligtet til at træffe afgørelse herom (jf. Dzodzi-dommen, præmis 35, og Gmurzynska-Bscher-dommen, præmis 23). Det fremgår således hverken af ordlyden af artikel 177 eller af formålet med den ved denne artikel indførte procedure, at traktatens ophavsmænd har villet frakende Domstolen kompetence med hensyn til de anmodninger om præjudiciel afgørelse, der angår en fællesskabsretlig bestemmelse i det særlige tilfælde, hvor en medlemsstats lovgivning henviser til indholdet af denne bestemmelse for at fastlægge de bestemmelser, der finder anvendelse på en rent intern situation i denne stat (jf. Dzodzi-dommen, præmis 36, og Gmurzynska-Bscher-dommen, præmis 25).

22 En anmodning fra en national ret ville derfor kun kunne afvises, såfremt det er klart, at proceduren efter artikel 177 er blevet anvendt i strid med sit formål og i virkeligheden tilsigter at foranledige Domstolen til at træffe afgørelse om en konstrueret tvist, eller såfremt det er åbenlyst, at fællesskabsretten ikke finder anvendelse i den foreliggende sag, hverken direkte eller indirekte (jf. i denne retning Dzodzi-dommen, præmis 40, og Gmurzynska-Bscher-dommen, præmis 23).

23 I overensstemmelse med denne praksis har Domstolen i en række afgørelser fastslået, at den er kompetent til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål, der vedrører fællesskabsretlige bestemmelser i tilfælde, hvor de faktiske omstændigheder i hovedsagen ligger uden for fællesskabsrettens anvendelsesområde, men hvor det enten følger af national ret eller af kontraktbestemmelser, at fællesskabsretten skal finde anvendelse (jf. om fællesskabsrettens anvendelse i henhold til

national ret Dzodzi-dommen og Gmurzynska-dommen; dom af 26.9.1985, sag 166/84, Thomasdünger, Sml. s. 3001, og af 24.1.1991, sag C-384/89, Tomatis og Fulchiron, Sml. I, s. 127; jf. om anvendelse af fællesskabsretten i henhold til kontraktbestemmelser dom af 25.6.1992, sag C-88/91, Federconsorzi, Sml. I, s. 4035, og af 12.11.1992, sag C-73/89, Fournier, Sml. I, s. 5621, herefter »Domstolens Dzodzi-praksis«). I ovennævnte sager var der hverken ved de nationale bestemmelser eller kontraktbestemmelser, der gengav de fællesskabsretlige bestemmelser, sket en begrænsning af disses anvendelse.

24 I dommen af 28. marts 1995 i sag C-346/93 (Kleinwort Benson, Sml. I, s. 615) erklærede Domstolen sig derimod inkompetent til at påkende en præjudiciel anmodning vedrørende konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 77, herefter »konventionen«).

25 I denne dom understregede Domstolen i præmis 19, at det — til forskel fra Domstolens Dzodzi-praksis — ikke i den pågældende kontraherende stats ret var blevet bestemt, at de konventionsbestemmelser, der var forelagt Domstolen til fortolkning, skulle gælde som sådanne. Domstolen bemærkede således i dommens præmis 16, at den pågældende nationale lovgivning blot anvendte konventionen som forbillede og kun til dels gengav konventionens bestemmelser. Domstolen fastslog endvidere i præmis 18, at den omhandlede nationale lov udtrykkeligt gav myndighederne i den pågældende kontraherende stat hjemmel til at vedtage ændringer, der er beregnet på at »fremkalde divergenser« mellem lovens bestemmelser og de tilsvarende bestemmelser i konventionen. Efter loven sondredes der tillige udtrykkeligt mellem bestemmelser, der fandt anvendelse på henholdsvis fællesskabsretlige forhold og nationale forhold. I det første tilfælde var de nationale retter ved deres fortolkning af de relevante bestemmelser i loven bundet af Domstolens praksis vedrørende konventionen, mens de i det andet tilfælde blot kunne, men ikke skulle tage hensyn hertil.

26 I den foreliggende sag er der intet grundlag for at antage, at tvisten i hovedsagen ikke skal afgøres på grundlag af fællesskabsretlige bestemmelser.

27 Det fremgår således klart af sagens akter, at de omtvistede bestemmelser i national ret finder anvendelse uden forskel — og undertiden endog samtidig — på forhold, der dels er omfattet af national ret, dels af fællesskabsretten. Ifølge national ret skal disse bestemmelser fortolkes og anvendes ensartet, uanset om det er national ret eller fællesskabsretten, der finder anvendelse. Ved anvendelse på forhold, der er omfattet af fællesskabsretten, skal bestemmelserne fortolkes og anvendes i overensstemmelse med toldkodeksens artikel 244. Efter national ret kræves det således, at de omtvistede nationale bestemmelser altid anvendes i overensstemmelse med denne artikel.

28 Forholdet er herefter det, at såfremt den i national ret valgte løsning af et internt forhold er tilpasset fællesskabsretten for at sikre, at sammenlignelige forhold behandles efter én og samme procedure, er det afgjort i Fællesskabets interesse, at bestemmelser og begreber, der er hentet fra fællesskabsretten, fortolkes ensartet, uanset de vilkår, hvorunder bestemmelserne skal anvendes, således at senere fortolkningsuoverensstemmelser undgås (jf. i denne retning Dzodzi-dommen, præmis 37).

29 Det følger af det anførte, at Domstolen har kompetence til at afgøre de forelagte spørgsmål.

Det første spørgsmål

30 Det bemærkes, at de to betingelser, spørgsmålet vedrører, i alle de sproglige versioner af toldkodeksens artikel 244, stk. 2, er adskilt af det sideordnede bindeord »eller«. Selv om dette ord undertiden markerer, at der er en sammenhæng mellem to sætningsled, angiver det i det foreliggende tilfælde utvivlsomt, at der er tale om to særskilte betingelser.

31 Det fremgår således af bestemmelsens ordlyd, at det har været fællesskabslovgivers hensigt, at de to betingelser skulle forstås som to særskilte omstændigheder, som hver for sig kan begrunde en udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet afgørelse.

32 En sådan fortolkning har støtte i toldkodeksens tilblivelseshistorie. I det forslag til Rådets forordning om en EF-toldkodeks, som Kommissionen fremsatte for Rådet den 21. marts 1990, var den eneste omstændighed, der kunne bevirke en udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet afgørelse, at toldmyndighederne havde begrundet formodning om, at den anfægtede afgørelse ikke var i overensstemmelse med toldforskrifterne (artikel 243, stk. 2, i forslaget til forordning (EFT 1990 C 128, s. 1)).

33 Det Økonomiske og Sociale Udvalg anførte i sin udtalelse om forslagets artikel 243, stk. 2, at »det ville ... være hensigtsmæssigt at indføre en bestemmelse om, at udførelsen udsættes i de tilfælde, hvor der for de af afgørelsen berørte parter opstår urimeligt hårde konsekvenser, som ikke kan begrundes i tungtvejende samfundsmæssige interesser« (EFT 1991 C 60, s. 5, på s. 11).

34 Da Kommissionen ikke ændrede sit forslag til forordning i overensstemmelse hermed (EFT 1991 C 97, s. 11), indføjede Rådet selv sætningen, »... eller hvis der må frygtes uoprettelig skade for den pågældende«, i toldkodeksens artikel 244, stk. 2 (jf. artikel 244, stk. 2, i den fælles holdning, som fastlagt af Rådet den 14.5.1992 og offentliggjort i EFT 1992 C 149, s. 1).

35 Med henblik på fortolkningen af begrebet »uoprettelig skade« kan det være hensigtsmæssigt at hente inspiration i begrebet »uopretteligt tab«, der er en betingelse for at udsætte gennemførelsen af en retsakt i henhold til traktatens artikel 185 (jf. vedrørende kravet om, at der skal være tale om et uopretteligt tab, Domstolens kendelse af 19.7.1995, sag C-149/95 P(R), Kommissionen mod Atlantic Container Line m.fl., Sml. I, s. 2165, præmis 22).

36 I denne forbindelse fremgår det af Domstolens faste praksis, at kriteriet »uopretteligt tab« indebærer, at Fællesskabets retsinstanser i sager om foreløbige forholdsregler skal undersøge, om en eventuel annullation af den omtvistede beslutning vil gøre det muligt at ændre den situation, som beslutningens umiddelbare gennemførelse ville medføre, og omvendt om udsættelse af beslutningens gennemførelse kan hindre, at beslutningen senere får fuld virkning, såfremt sagsøgeren ikke får medhold i hovedsagen (jf. i denne retning førnævnte kendelse i sagen Kommissionen mod Atlantic Container Line m.fl., præmis 50).

37 Domstolen har fastslået, at et økonomisk tab som hovedregel kun kan betragtes som alvorligt og uopretteligt, såfremt sagsøgeren ikke kan opnå fuld erstatning herfor, selv om han får medhold i hovedsagen (jf. Domstolens kendelse af 26.9.1988, sag 229/88 R, Cargill m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 5183, præmis 17).

38 Såfremt en umiddelbar gennemførelse af en retsakt, der anfægtes, må antages at medføre, at et selskab opløses, eller at en person tvinges til at sælge sin lejlighed, må betingelsen om, at der skal foreligge et uopretteligt tab, imidlertid i sådanne situationer anses for opfyldt (jf. Rettens kendelse af 15.6.1994, sag T-88/94 R, Société commerciale des potasses et de l'azote og Entreprise minière et chimique mod Kommissionen, Sml. II, s. 401, præmis 33; af 7.11.1995, sag T-168/95 R, Eridania m.fl. mod Rådet, Sml. II, s. 2817, præmis 42, og Domstolens kendelse af 3.7.1984, sag 141/84 R, De Compte mod Parlamentet, Sml. s. 2575, præmis 5).

39 I denne forbindelse kræves det ikke, at tabets truende nærhed skal være godtgjort med absolut vished. Det er tilstrækkeligt, navnlig når tabets indtræden afhænger af, at der foreligger en flerhed af faktorer, at det er forudseeligt med en tilstrækkelig grad af sandsynlighed (jf. i denne retning førnævnte kendelse i sagen Kommissionen mod Atlantic Container Line m.fl., præmis 38).

40 Det bemærkes endelig, at selv om der er meddelt udsættelse af gennemførelsen i henhold til toldkodeksens artikel 244, stk. 2, kan toldmyndighederne, hvis den uoprettelige skade, der har begrundet udsættelsen, efterfølgende indtræder af andre grunde, tilbagekalde udsættelsen i medfør af toldkodeksens artikel 9, stk. 1.

41 Det fremgår af akterne i hovedsagen, at den skade, sagsøgeren angiveligt vil lide, såfremt den anfægtede afgørelse gennemføres umiddelbart, består i, at han fortsat vil være arbejdsløs. Det fremgår imidlertid ikke af sagen, om han ville kunne rejse krav mod toldmyndighederne for tabt arbejdsfortjeneste, såfremt han fik medhold i hovedsagen eller måske blev genansat. Såfremt den anfægtede afgørelse gennemføres umiddelbart, kan det i øvrigt ikke udelukkes, at sagsøgeren ville kunne lide andre, eventuelt uoprettelige tab, f.eks. som følge af, at der gøres udlæg i hans faste ejendom og kreditorerne overtager denne.

42 Det tilkommer således den nationale ret på grundlag af alle relevante omstændigheder i hovedsagen at tage stilling til, om sagsøgeren ville lide uoprettelig skade i den anførte betydning, såfremt den anfægtede afgørelse blev gennemført.

43 Det første spørgsmål må herefter besvares med, at toldkodeksens artikel 244, stk. 2, skal fortolkes således, at toldmyndighederne kan udsætte gennemførelsen af en anfægtet afgørelse, helt eller delvis, såfremt blot den ene af de to i bestemmelsen fastsatte betingelser er opfyldt, hvilket indebærer, at der skal meddeles udsættelse, såfremt der må befrygtes uoprettelig skade for den pågældende, uden at der samtidig skal være en begrundet formodning for, at den anfægtede afgørelse ikke er i overensstemmelse med toldforskrifterne.

Det andet spørgsmål

44 Med dette spørgsmål spørger den forelæggende ret, om den omstændighed, at den pågældende risikerer at lide uoprettelig skade, såfremt den anfægtede afgørelse gennemføres umiddelbart, nødvendigvis er til hinder for, at toldmyndighederne kan gøre en udsættelse af gennemførelsen af afgørelsen betinget af, at der stilles en sikkerhed.

45 Selv om det af ordlyden af toldkodeksens artikel 244, stk. 2, fremgår, at betingelsen om, at der skal være en eventuel uoprettelig skade, er en omstændighed, der kan begrunde en udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet afgørelse, er denne betingelse imidlertid uden relevans i relation til kravet om sikkerhedsstillelse.

46 Det fremgår af toldkodeksens artikel 244, stk. 3, første led, at udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet afgørelse som hovedregel skal meddeles på betingelse af, at der stilles en sikkerhed, også når der meddeles udsættelse, fordi den pågældende risikerer at lide uoprettelig skade.

47 Den eneste undtagelse fra denne regel er det i toldkodeksens artikel 244, stk. 3, andet punktum, anførte tilfælde, hvor et krav om sikkerhedsstillelse på grund af debitors situation ville kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter.

48 I tilfælde af sådanne vanskeligheder kan toldmyndighederne træffe afgørelse om, hvorvidt en udsættelse af gennemførelsen skal gøres betinget af, at der stilles sikkerhed. Selv om det er den tyske version af toldkodeksens artikel 244, stk. 3, andet punktum, fra før ændringen i 1996, der fandt anvendelse på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, fremgår det klart af ordlyden af alle andre

sproglige versioner, der var gældende på daværende tidspunkt — bortset fra den italienske — at toldmyndighederne i sådanne tilfælde altid kan gøre en udsættelse af gennemførelsen betinget af, at der stilles sikkerhed.

49 Det andet spørgsmål må derfor besvares med, at den omstændighed, at den pågældende risikerer at lide uoprettelig skade, såfremt en anfægtet toldafgørelse gennemføres umiddelbart, er ikke til hinder for, at toldmyndighederne gør en udsættelse af gennemførelsen af afgørelsen betinget af, at der stilles sikkerhed. Såfremt kravet om sikkerhedsstillelse på grund af debitors situation kan give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter, kan toldmyndighederne dog undlade at kræve sikkerhedsstillelse.

Det tredje spørgsmål

50 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret reelt oplyst, om det må antages at kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter for en debitor, der er uden beskæftigelse, og som har modtaget socialhjælp, siden han blev afskediget, såfremt en udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet toldafgørelse, gøres betinget af, at der stilles sikkerhed.

51 Ved afgørelsen af, om et krav om sikkerhedsstillelse over for en debitor må antages at kunne give anledning til sådanne vanskeligheder for denne, skal toldmyndighederne tage hensyn til samtlige omstændigheder i forbindelse med den pågældendes situation, herunder navnlig hans økonomiske forhold.

52 Det fremgår af oplysningerne i hovedsagen, at sagsøgeren er uden beskæftigelse, og at han har modtaget socialhjælp, siden han blev afskediget. Han blev opsagt, inden han havde ansøgt om udsættelse af gennemførelsen af den toldafgørelse, som han har anfægtet. Det fremgår ligeledes af sagen, at sagsøgeren for den nationale ret har gjort gældende, at han som følge af sin økonomiske situation ikke er i stand til at stille sikkerhed. Den nationale ret har imidlertid ikke præciseret, om det faktisk forholder sig således.

53 Hertil bemærkes blot, at såfremt det kræves, at en debitor, der ikke råder over tilstrækkelige midler, skal stille sikkerhed, må dette antages at ville medføre alvorlige vanskeligheder af økonomisk karakter. Ifølge toldkodeksen kan toldmyndighederne som følge af debitors manglende mulighed for at stille sikkerhed undlade at kræve, at der stilles sikkerhed som betingelse for at meddele udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet afgørelse.

54 Det tredje spørgsmål må derfor besvares med, at det må antages at kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter for en debitor, der ikke råder over tilstrækkelige midler til at kunne stille en sådan sikkerhed, såfremt udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet toldafgørelse, gøres betinget af, at der stilles sikkerhed.

Det fjerde spørgsmål

55 Med dette spørgsmål spørger den nationale ret reelt, om sikkerheden — såfremt udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet afgørelse er gjort betinget af, at der stilles sikkerhed — skal svare til den omtvistede skyld, eller om den under hensyn til debitors økonomiske forhold kan begrænses til en del af den samlede skyld.

56 I denne forbindelse bemærkes, at der i toldkodeksens artikel 192 sondres mellem sikkerhedsstillelsens størrelse alt efter, om den er obligatorisk eller fakultativ.

57 Ifølge artikel 192, stk. 1, skal en obligatorisk sikkerhedsstillelse fastsættes til det nøjagtige beløb, der skyldes, eller, hvis dette ikke kan beregnes nøjagtigt, til det højest skyldige beløb, der er opstået eller vil kunne opstå.

58 Artikel 192, stk. 2, indeholder derimod ingen mindstekrav til sikkerhedens størrelse, hvis sikkerhedsstillelse er fakultativ. Det bestemmes blot, at en sådan sikkerhed ikke kan overstige et vist beløb, nemlig det i stk. 1 anførte.

59 Når sikkerhedsstillelse er fakultativ, kan sikkerheden derfor fastsættes til et beløb, der er lavere end skylden, eller, hvis denne ikke kan beregnes nøjagtigt, til det anslåede højest skyldige beløb, der er opstået eller vil kunne opstå. Ved fastsættelsen af størrelsen af en sådan sikkerhed, skal toldmyndighederne tage hensyn til samtlige relevante omstændigheder, herunder debitors økonomiske forhold.

60 Som Domstolen allerede har fastslået i præmis 46, er sikkerhedsstillelse i henhold til artikel 244, stk. 3, som hovedregel obligatorisk. Sikkerhedens størrelse skal derfor normalt fastsættes til det nøjagtige beløb, der skyldes, eller hvis dette ikke kan beregnes nøjagtigt, da til det højest skyldige beløb, der er opstået eller vil kunne opstå.

61 Når kravet om sikkerhedsstillelse som følge af debitors situation ville kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter, kan toldmyndighederne imidlertid i medfør af bestemmelsens andet punktum undlade at kræve, at der stilles en sådan sikkerhed (jf. ovenfor, præmis 47 og 48).

62 Da nærværende sag angår en fakultativ sikkerhedsstillelse, kan sikkerhedens størrelse under hensyn til samtlige relevante omstændigheder, herunder debitors økonomiske forhold, fastsættes til et hvilket som helst beløb, der ikke overstiger den samlede skyld, eller, hvis denne ikke kan beregnes nøjagtigt, til det højest skyldige beløb, der er opstået eller vil kunne opstå.

63 Det fjerde spørgsmål må derfor besvares med, at såfremt udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet toldafgørelse, ifølge toldkodeksens artikel 244, stk. 3, er gjort betinget af, at der stilles sikkerhed, skal sikkerhedens størrelse fastsættes til det nøjagtige beløb af skylden, eller, hvis denne ikke kan beregnes nøjagtigt, til det højest skyldige beløb, der er opstået eller vil kunne opstå, medmindre kravet om en sikkerhedsstillelse ville kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter for debitor; i så fald kan sikkerheden under hensyn til debitors økonomiske forhold fastsættes til et beløb, der er lavere end den samlede skyld.

Sagens omkostninger

64 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Hessisches Finanzgericht, Kassel, ved kendelse af 31. marts 1995, for ret:

1) **Artikel 244, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks skal fortolkes således, at toldmyndighederne kan udsætte gennemførelsen af en anfægtet afgørelse, helt eller delvis, såfremt blot den ene af de to i bestemmelsen fastsatte betingelser er opfyldt, hvilket indebærer, at der skal meddeles udsættelse, såfremt der må befrygtes uoprettelig skade for den pågældende, uden at der samtidig skal være en begrundet formodning for, at den anfægtede afgørelse ikke er i overensstemmelse med toldforskrifterne.**

2) **Den omstændighed, at den pågældende risikerer at lide uoprettelig skade, såfremt en anfægtet toldafgørelse gennemføres umiddelbart, er ikke til hinder for, at toldmyndighederne gør en udsættelse af gennemførelsen af afgørelsen betinget af, at der stilles sikkerhed. Såfremt kravet om sikkerhedsstillelse på grund af debitors situation kan give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter, kan toldmyndighederne dog undlade at kræve sikkerhedsstillelse.**

3) **Det må antages at kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter for en debitor, der ikke råder over tilstrækkelige midler til at kunne stille en sådan sikkerhed, såfremt udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet toldafgørelse gøres betinget af, at der stilles sikkerhed.**

4) **Såfremt udsættelse af gennemførelsen af en anfægtet toldafgørelse, ifølge artikel 244, stk. 3, i forordning nr. 2913/92, er gjort betinget af, at der stilles sikkerhed, skal sikkerhedens størrelse fastsættes til det nøjagtige beløb af**

skylden, eller, hvis denne ikke kan beregnes nøjagtigt, til det højest skyldige beløb, der er opstået eller vil kunne opstå, medmindre kravet om en sikkerhedsstillelse ville kunne give anledning til alvorlige vanskeligheder af økonomisk eller social karakter for debitor; i så fald kan sikkerheden under hensyn til debitors økonomiske forhold fastsættes til et beløb, der er lavere end den samlede skyld.

Rodríguez Iglesias Mancini Moitinho de Almeida Murray

Sevón Kakouris Kapteyn

Gulmann Edward Puissochet

Hirsch Jann Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. juli 1997.

R. Grass
Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias
Præsident